

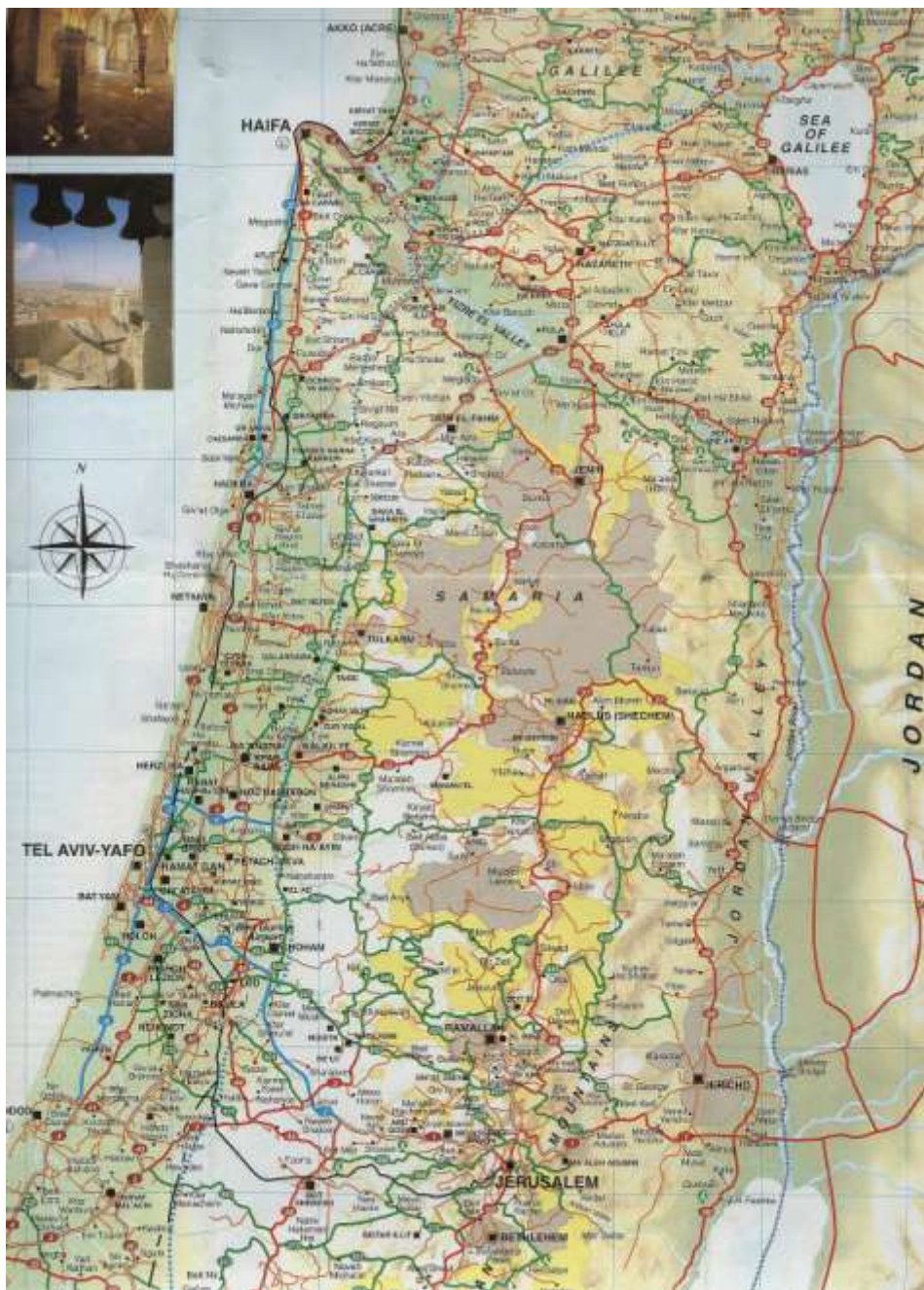
BUDIŠOVŠTÍ POUTNÍCI VE SVATÉ ZEMI

9.–15. listopadu 2006

Příloha Budišovského zpravodaje č. 1/2007

30. 3. 2007

Fotografie: Ludmila Eichlerová a Alois Bačák
Na obálce: Mše sv. v Judské poušti

Putování po Svaté zemi 9. – 15. listopadu 2006

Čtvrtek 9. listopadu

Odlétáme z Prahy letadlem izraelské společnosti EL-AL ve 2 hod. 45 minut. Po příchodu do letištní haly v Praze jsme byli dovezeni k odbavení. Jako první následoval důkladný osobní pohovor a rentgen všech zavazadel.

Čekání na pražském letišti

Do Tel Avivu v Izraeli jsme přiletěli v 5 hodin ráno. Hodinky jsme si posunuli na 6 hodin. Svítalo slunce, obloha byla bez mráčků. Na letišti byl pro nás autobus již připraven. Jeli jsme do hotelu Star, což bylo asi jednu a půl hodiny cesty. Kolem silnice jsme v dálí viděli vyprahlou, chudou kopcovitou krajinu s kameny bíle zbarvenými a mezi nimi rostly jalovce, tůje i jednotlivé borovice malého vzrůstu. Cestou vidíme hodně domů i paneláků, všechny stavby jsou obloženy bílým kamenem, údajně kvůli izolaci – v létě chladí a v zimě drží v domech teplo. Téměř všechny stavby mají rovné střechy, na kterých jsou nádrže s vodou. Blížíme se k Jeruzalému, kde je na okolních výšinách hustá bytová zástavba, a to jak rodinné domky, tak i paneláky.

Jedeme přes Jeruzalém, který je zastavěn domy až k Betlému. Mezi těmito městy je postavena asi osmimetrová betonová zeď, dlouhá 700 km, oddělující izraelské a palestínské území. Projíždíme branou, kde nám kontrolují pasy nejdříve izraelští a potom palestínští vojáci. Za krátkou dobu jsme u hotelu Star, kde budeme ubytováni po dobu našeho pobytu ve Svaté zemi. Pokoje pro dvě nebo tři osoby jsou čisté s veškerým sociálním vybavením.

Betonová zeď mezi Betlémem a Jeruzalémem

Betlém

Betlém – místo Narození Páně

Ve 13 hod. jdeme do chrámu Narození Páně, což bylo asi 10 minut cesty. V uličkách je plno prodejců nabízejících hlavně suvenýry, které vyrábí z olivového dřeva. Průvodce nás informoval o tom, že asi 80 % Palestinců žije z turistického ruchu.

Došli jsme do chrámu Narození Páně. Vstup do něj vede nízkým vchodem sahajícím do výše 120 cm. Původní vysoký byl zazděn asi v r. 1500, a to proto, aby do kostela nemohli vjíždět muslimové na koních. Vnitřek baziliky je 56 m dlouhý a 26 m široký. Je rozdělen čtyřmi řadami sloupů z načervenalého vápence, kterých je čtyřicet. Původní mozaikovou dlažbu kryjí dřevěné poklapy.

Nejdůležitější částí v chrámu je jeskyně Narození. Sestupujeme do ní po schodišti. Jeskyně je 13 m dlouhá a 3 m široká a vysoká. Je zde oltář a pod ním stříbrná čtrnácticípá hvězda, zasazena v bílé mramorové podlaze, s otvorem uvnitř. Hvězda označuje místo, kde se Ježíš narodil. To dokládá i latinský nápis „Zde se z Panny Marie narodil Ježíš Kristus“. Zaspívali jsme zde píseň Narodil se Kristus Pán a pokračujeme do jeskyně sv. Josefa. Zde sloužil mši sv. kněz P. Hošek, který nás doprovázel (pochází z Třebíče). Následovala prohlídka jeskyně Nevinátek, která připomíná krutý čin krále Heroda Velikého. Pokračujeme prohlídkou Mléčné jeskyně, kde pobývala sv. Rodina a jeskyně sv. Jeronýma.

Pátek 10. listopadu

Po snídani v 5.45 hod. odjíždíme opět přes dvě vojenské kontroly v bráně do Jeruzaléma a pokračujeme v cestě směrem k Mrtvému moři. Za městem je krajina kopcovitá až horská, začíná zde Samařská poušť s vysokými kopci z bílého kamene a všudypřítomným pískem všude kolem. V údolích stojí chatrče z plechů, které obývají místní obyvatelé, beduíni. V ohradách mají stádo ovcí a koz, se kterými se stěhují do míst, kde je alespoň trochu trávy. Děti beduínů nemusí, dle zákona izraelské vlády, chodit do školy.

Pokračujeme cestou do údolí k Mrtvému moři, které je již z dálky vidět. Začíná rovina, u silnice míváme kámen, kde je napsáno –300 m (značí 300 m pod hladinou moře), a po pravé straně vidíme řeku Jordán, tvořící hranici mezi Izraelem a Jordánskem.

Jedeme nížinou a vidíme dlouhé pruhy fólií na polích, pod kterými se pěstuje zelenina. Jsou zde vidět i řady fóliovníků. Po levé straně je vidět v dáli vysoké pohoří.

Vjíždíme do údolí Megido, místa souboje dobra a zla. V kopcích vidíme velbloudy a chatrče beduínů. V údolí jsou plantáže palem, oliv, banánů, fíků, datlí a granátových jablek. Některé ze záhonů jsou proti škůdcům zakryty sítí. Vše je zavlažováno hadičkami s vodou, které jsou nataženy po zemi mezi rostlinami. Na některých polích je vidět vzešlé obilí a někde je půda čerstvě zorána. Jsou zde vidět umělé rybníky (nádrže) čtvercového tvaru, ve kterých se v období srážek shromažďuje voda. Odtud je na zavlažování rozváděna pomocí kanálů.

Hladiny Mrtvého moře a Genezaretského jezera neustále klesají, což je patrné na jejich březích.

Přiblížili jsme se k úpatí hory Tábor. Zde nastupujeme do taxíků a velkými serpentinami vyjíždíme na vrch hory, ze které je nádherný výhled do okolí. Prohlížíme si

chrám a z úst pana faráře vyslechneme úryvek z evangelia o Proměnění Páně. Dolů se dostáváme opět taxíkem.

Autobusem pokračujeme v cestě, kolem které jsou plantáže zeleně, do Káni Galilejské. Zde si v chrámu vyslechneme čtení z evangelia. Vstupujeme do krypty pod oltářem, kde je za sklem velká kamenná nádoba, ve které proměnil Pán Ježíš vodu ve víno. Před chrámem je ochutnávka vína.

Nádoba na víno v Káni Galilejské

Odjíždíme do Nazareta, kde si prohlížíme chrám Zvěstování, jeden z největších na východě. V podloubí kolem chrámu jsou mozaiky s motivem P. Marie. Je mezi nimi i mozaika česká. Uvnitř chrámu se kruhovým otvorem v dlažbě otevírá pohled do spodní části, kde je krypta s jeskyní Zvěstování. Je to místo, kde archanděl Gabriel oznámil Panně Marii, že se stane matkou Božího Syna. Prohlížíme si chrám sv. Josefa (sv. Rodiny), kde měla být původní dílna sv. Josefa. Následuje prohlídka chrámu sv. Gabriela, kde ve spodní části vyvěrá pramen vody.

Pokračujeme v cestě do přístavního města Haifiv. Pro izraelské tepelné elektrárny se zde na lodích dováží z Anglie uhlí. Vcházíme do klášterního chrámu Panny Marie Karmelské. Pod oltářem je jeskyně se sochou proroka Eliáše. Od chrámu je krásný výhled na moře a v dáli na pobřeží přístavního města Ako.

Odjíždíme směrem na Tel Aviv, který má 336 000 obyvatel (Izrael má celkově 6 milionů obyvatel, z toho je 10 000 křesťanů. V Izraeli žije asi 8000 Čechů a 5000 Slováků). Jedeme podél moře, do Betléma (má 35 000 obyvatel) jsou ještě 3 hodiny cesty.

Nazaret – česká mozaika v chrámu Zvěstování P. Marie

Jeruzalém – chrám Pater noster

Z Getsemanské zahrady

Sobota 11. listopadu

Ráno odjíždíme do Jeruzaléma a jdeme na Olivovou Horu. Zde navštívíme kapli Nanebevstoupení Páně, kde si vyslechneme čtení z evangelia. Uvnitř kaple je na původní skále viditelný otisk nohy, podle křesťanské tradice se jedná o stopu, kterou zde zanechal Pán Ježíš při svém Nanebevstoupení.

Navštívujeme chrám Pater noster, kde Pán Ježíš vytvořil a učil učedníky modlitbu Otčenáš. Modlitba je na jednotlivých deskách v podloubí chrámu ve více než 50 jazycích (i v češtině). Místem našeho dalšího zastavení je chrám Pán zaplakal. Je to místo Ježíšova pláče nad Jeruzalémem. Vcházíme do Getsemanské zahrady. Zahrada s letitými stromy oliv je oplocena kovovým plotem.

Cestou s kopce vcházíme do chrámu Všech národů, stojícího na místě Ježíšova zatčení. Uvnitř chrámu, před hlavním oltářem, je zachovaný kus skály. Podle tradice měla být svědkem Ježíšovy agonie. Zde se, večer před svým umučením, Pán Ježíš modlil a ve smrtelné úzkosti krví potil. Před bazilikou stojí několik olivovníků, údajně starších více než 2000 let. Dále navštívujeme pravoslavný chrám Zesnutí P. Marie.

Vykopávky u rybníka Betseda

Branou sv. Štěpána vstupujeme do starého Jeruzaléma. Je to v místech, kde byl mučedník ukamenován. Starý Jeruzalém má rozlohu 1 km² a je obehnan hradbami z růžového kamene, místy až 20 m vysokými, při celkové délce 4 km. Hradby měly 7 průchozích bran, jedna z nich, Zlatá brána (Pán Ježíš měl tudy na Květnou neděli procházet), je od 9. stol. zazděná. Při prohlídce hradeb se ocitáme u vykopávek, jež odhalují zbytky zdí očištných lázní, zvaných rybník Bethesda, místo uzdravení

nemocného. Zdi jsou asi 7 m pod úrovní země. Úzkou chodbou sestupujeme po schodech do míst, kde je vidět obdélníkový tvar tohoto rybníka.

V blízkosti je chrám sv. Anny, místo, kde se P. Maria narodila a vyrůstala u svých rodičů sv. Anny a Jáchyma. Zde je pod oltářem jeskyně s původním kamenem po straně.

Vcházíme do uličky Via dolorosa (Křížová cesta). V úzkém prostoru, kde je z obou stran plno prodejců s různým zbožím, je velký ruch a špatně se zde prochází. Římskými číslicemi jsou na zdech napsána jednotlivá zastavení Křížové cesty. Místy je vidět zachovalá původní dlažba z velkých bílých kamenů pocházejících z doby Kristovy.

Po mši sv. v kapli „Ejhle člověk“ jdeme do chrámu Božího hrobu, místa, kde byl vrchol Kalvárie. Po prohlídce chrámu pokračujeme v cestě na horu Golgotu, na jejímž úpatí se v zahradě nachází skalní hrobka, kde byl P. Ježíš po ukřížování a sejmutí s kříže uložen.

Kalvárie – v chrámu Božího hrobu

Neděle 12. listopadu

V 6 hodin ráno odjíždíme směrem ke Galilejskému jezeru, které je od Betléma vzdáleno 120 km. Podél řeky Jordán projíždíme pouští do Jardenitu, kde se Pán Ježíš nechal pokřtít Janem. Je to v místech, kde řeka Jordán vytéká z Genezaretského jezera. I my poutníci jsme si v řece, prostřednictvím P. Petra Hoška, obnovili křest. Na podezdívce u řeky Jordánu jsou umístěny desky v jazycích různých národů, včetně českého jazyka. Je zde uveden citát z evangelia sv. Marka o křtu P. Ježíše Janem a seslání Ducha svatého, který jako holubice sestupuje na něj. Citát zní: „A z nebe se ozval hlas, Ty jsi můj milovaný Syn, Tebe jsem si vyvolil.“

Řeka Jordán – obnova křtu

Podél pobřeží Genezaretského jezera pokračujeme do města Tiberias, kde nás čeká asi hodinová projížďka lodí po jezeře. Celková délka jezera, nacházejícího se 213 m pod hladinou Středozemního moře, je asi 20 km a jezero je místy široké až 12 km. Galilejské jezero je hlavní zásobárnou pitné vody pro Izrael. Pozoruhodným zavlažovacím zařízením je uměle vybudovaný kanál, odvádějící vodu z jezera do pouště.

Pokračujeme v cestě na horu Blahoslavenství, kde máme před chrámem mši sv. Kolem chrámu je množství zeleně a nádherný výhled na Galilejské jezero. Odjíždíme na pobřeží jezera, kde je možnost koupání v teplé vodě. Ze dna jezera si na památku sbíráme kamínky.

Pokračujeme v cestě do Kafarnaa, kde je prohlídka pozůstatků biblických staveb. Jsou zde zbytky staré synagogy s vytesanými židovskými symboly. Tyto se nacházejí na místě původní synagogy, ve které kázal P. Ježíš. Vedle je nad domem apoštola Petra postavený nový kulatý kostel.

Vcházíme do chrámu Tabcha, místa, kde Pán Ježíš učinil zázrak rozmnožení chleba a ryb. Uvnitř chrámu je na zemi mozaika s motivem ryb a koše s chleby.

Dalším místem našeho zastavení je chrám sv. Petra. Chrám je postaven na skále, na které Pán Ježíš jmenoval po svém zmrtvýchvstání Petra svým nástupcem na zemi. Je zde skála zvaná Menza Christi, na níž podle tradice P. Ježíš stál.

Genezaretské jezero

Kafarnaum – u sochy apoštola Petra

Pondělí 13. listopadu

Ráno odjíždíme do Betánie, je to kousek od Jeruzaléma, do chrámu Marie a Marty, kde vyslechneme úryvek z evangelia. Úzkým otvorem se po schodišti dostáváme k Lazarovu hrobu, který jsme si uvnitř prohlédli.

Dále přejíždíme přes Judskou poušť, směrem na Jericho. Při jedné ze zastávek, na vysokém kopci, jsme měli mši sv. Přicházejí sem Beduíni s velbloudem a mladí chlapci přijeli na oslích. Za fotografii s nimi požadovali 1 dolar. Při jedné z dalších zastávek do dostáváme ke značce 0 m nad mořem.

Na vrcholu hory Massada

Přijíždíme do Jericha, jednoho z nejstarších měst, nacházejícího se 250 m pod hladinou moře. Stáří vykopávek se odhaduje na 10 000 let. Město je pouštní oáza, kde rostou exotické rostliny i subtropické ovoce, a je nazýváno městem palem. Většinu obyvatel tvoří arabští muslimové. Projíždíme městem a zastavujeme u starého stromu morušovníku, na kterém byl podle Bible vylezlý Zacheus, aby uviděl Ježíše, který tudy procházel do Jericha. Jericho je místem podobenství o milosrdném Samaritánovi.

Nedaleko města je hora Pokušení. Asi v její půli je postaven řecko-ortodoxní klášter. Podle bible se na této hoře P. Ježíš uchýlil ke 40dennímu postu. Na vrcholu hory jsou zbytky kaple v místě, kde Satan pokoušel P. Ježíše.

Odjíždíme z Jericha, všude písčiná rovina s trsy trávy, na kterých se pasou ovce. Projíždíme kolem Mrtvého moře. Po pravé straně se zvedá pohoří s Kumránskými

jeskyněmi, ve kterých byly v r. 1947 nalezeny beduínským chlapcem hliněné nádoby s tzv. kumránskými svitky s texty Starého zákona a náboženského života v raně křesťanské době.

Pokračujeme podél Mrtvého moře. U silnice je budova s kosmetickými produkty z Mrtvého moře značky Jahavo. Zastavujeme a kdo má zájem, může se vykoupat v Mrtvém moři.

Část z nás vystupuje pomocí lanovky na horu Massada. Hora Massada je vysoká 400 m a jsou na ní zbytky obranné pevnosti, vybudované za vlády Heroda Velikého. Po okupaci Izraele Římany, asi v 70. letech po Kristu, se zbytky Židů uchýlili do pevnosti Massada, kde po třech letech bojů s Římany spáchalo všech 967 Židů sebevraždu a dali tak přednost smrti jako svobodní lidé, než skončit v římském zajetí. V současné době sem mladí Izraelci jezdí skládat vojenskou přísahu.

Vracíme se zpět k Mrtvému moři, koupeme se a sbíráme zde kamínky. Mrtvé moře je 85 km dlouhé a jeho největší šířka je 18 km. Nachází se 392 m pod hladinou Středozemního moře. Hladiny Mrtvého moře a Genezaretského jezera neustále klesají, což je nejvíce patrné na jejich březích.

Úterý 14. listopadu

Ráno odjíždíme na Pole pastýřů, kde si prohlédneme Kapli pastýřů a jeskyni, která sloužila v době Kristova narození pastýřům jako úkryt. Jedeme do města Ain Karin, vzdáleného asi 7 km od Jeruzaléma. Vjíždíme do údolí. Vysoké kopce jsou porostlé borovicemi, olivami a je zde spousta keřů. Ve městě si nejprve prohlédneme chrám narození Jana Křtitele, v jeho levé části se nalézá malá jeskyně a pod oltářem leží mramorová hvězda s latinským nápisem Zde se narodil předchůdce Páně. Z vnější strany chrámu je vytesán Zachariášův chvalozpěv, asi v 50 jazycích včetně českého.

Vstupujeme do chrámu „Navštívení P. Marie u sv. Alžběty“. V kostele je mozaika, která líčí tuto událost. V spodní části kostela je krypta, která skrývá jeskyni, v níž, podle tradice, Alžběta uvítala P. Marii a přitom vytryskl pramen vody, který je zde dodnes. Rovněž podle tradice je zde kámen, na kterém měl být skrytý Jan Křtitel, jako dítě, před Herodovými vojáky. Bazilika je známa jako chrám chvalozpěvu. Mariin oslavný hymnus Magnificat, velebící Pána, je na vnější stěně kostela vytesán v 48 jazycích včetně češtiny.

Po přjetí je dalším místem našeho zastavení muzeum holocaustu. Jedná se o rozsáhlý areál s velkými sály, ve kterých jsou uloženy dokumenty, jako fotografie, obleky a rodinné věci Židů vězněných během II. světové války. Téměř v každém ze sálů, kromě jiných exponátů, je umístěna velká televizní obrazovka, kde běží dokumentární filmy z období holocaustu spojené se vzpomínkami přeživších vězňů. Nejpůsobivější je velká, vysoká a kulatá hala. Po vstupu do ní jste obklopeni téměř tmou, pouze po jejím horním obvodu jsou znázorněny hořící svíčky v kalíšcích. Jsou zde čtena jména dětí, jejich věk a místo narození, které během II. světové války zahynuly. Vracíme se na ubytovnu v hotelu.

Odpoledne máme možnost opět se jet vykoupat k Mrtvému moři, nebo si znovu udělat prohlídku Betléma. Několik z nás, v tichu chrámu Narození Páně, prožilo duchovní rozjímání.

Ain Karen – místo narození Jana Křtitele

Středa 15. listopadu

Ráno odjíždíme do Jeruzaléma. Prohlížíme si Skalní chrám, také s názvem Omarova mešita, se zlatou kopulí. Tato mešita je postavena na skále, kde podle židovské tradice měl Abrahám obětovat svého syna Izáka. Do mešity je vstup povolen pouze pro muslimy. Procházíme kolem a jdeme si prohlédnout Zlatou bránu uvnitř hradeb Jeruzaléma.

Pokračujeme v cestě a vcházíme do chrámu zesnutí P. Marie, kde kněz slouží mši sv. V těchto místech zesnula P. Marie a byla vzata do nebe. Také se zde měl zjevit P. Ježíš apoštolům po svém zmrtvýchvstání.

Odcházíme k hrobce krále Davida a pokračujeme do Večeřadla. Toto je místo Poslední večeře Páně a ustanovení eucharistie. Jdeme ke Zdi námků, která je nejposvátnějším místem Židů. Jedná se o zbytky stěn, které tvořily základ chrámových staveb a staly se symbolem všech neštěstí, která postihla židovský národ.

Znovu si prohlížíme chrám ukřižování Páně. Je zde i kámen, na kterém bylo Ježíšovo tělo po ukřižování zabaleno do plátna. Zde se v klidu jakoby loučíme a zůstáváme v duchovním rozjímání. Poté odjíždíme autobusem na ubytovnu.

Večer odjíždíme na letiště do Tel Avivu, kde následuje důkladná prohlídka a rentgen všech zavazadel a osobních věcí. Boingem 737 odlétáme ve 21.20 hod. a do Prahy přilétáme hodinu po půlnoci.

Ludmila Eichlerová

Jeruzalém – Skalní chrám (Omarova mešita)

Jeruzalém – chrám Zesnutí P. Marie

Návštěva Svaté země – páté evangelium

Začátkem června jsme se, po osmi letech, rozhodovali, kam na dovolenou. Nakonec jsme si vybrali oblast Středomoří, přesněji Izrael. Chtěli jsme jednak poznat dobře známá místa z Bible a jednak se alespoň trochu seznámit se zemí (rozloha jako Morava) plnou kontrastů, co se týče kultur a zeměpisné polohy.

V duchu jsem se vrátil do doby před dvaceti lety, kdy jsme v kabinách TJ Sokol pořádali na téma Svatá země přednášku. V jejím závěru P. Alois Mlýnský pronesl: „Jste mladí, určitě se do těch míst jednou dostanete.“ Odvětili jsme mu: „Komunisti nás tam nikdy nepustí.“ I přes to, že pravda jakoby by byla na naší straně, časy se změnily. Dnes si stačí zavolat do cestovní agentury a druhý den máte na stole nabídku i s programem. Z Budišova jsme se přihlásili čtyři, vedle mne a mé manželky Marie také paní Ludmila Eichlerová a Růžena Balážová – sen se pro nás stal skutečností.

Cestu nám zkomplikovala neklidná situace na Blízkém východě, kdy se mezi teroristickým hnutím Hizballáh a státem Izrael rozhořel konflikt. Po více než měsíci se situace zklidnila a my jsme si mohli začátkem listopadu vyměnit peníze, sbalit zavazadla a připravit se na cestu.

Izrael, místo našeho putování, má rozlohu 21 tisíc km² se 6 miliony obyvatel. Historicky se oblastně dělí od severu na Fénicii, Abinii, Galileu, Tetrachonis, Dekapolis, Samařsko, Pereu a Judsko. Poledníkovým směrem se rozkládá na rozhraní tří kontinentů Asie, Evropy a Afriky. Od východu je Izrael omýván vodami Středozemního moře.

Izrael je součástí historického území dřívější Palestiny a je kolébkou židovské a křesťanské kultury. Na dnešní území pronikli Izraelité asi 1200 let před Kristem vedeni Jozuem. Království Izraele se datuje 1025 let před Kristem. Prvními velkými králi byli Saul, David a Šalamoun, za jehož vlády byl vystavěn první jeruzalémský chrám (Šalamounův). Poté byla země na dlouhá staletí rozdělena na jižní Judsko a severní Izrael, bylo to období neklidu a válek.

Dnešní izraelský stát vznikl v roce 1948, kdy se Židé rozprášení po celém světě vraceli po 19 stoletích do své vlasti, ze které byli roku 70 po povstání proti římské nadvládě vyhnáni. Několik hodin po vyhlášení státu Izrael jsou Izraelité napadeni arabskými státy, jejichž snahou bylo zahrnutí Židů do moře. Jak tato, tak i další války byly korunovány vítězstvím státu Izrael. Od založení nového státu Izrael dochází k jeho největšímu rozmachu v celé jeho historii. Dřívější pouštní krajina je díky závlahám přeměněna v úrodnou půdu, kde se sklízí dvakrát až třikrát do roka, ať už je to v sadech nebo ve sklenících – fóliovnicích. Na kopcích je moderní nová výstavba, domy obložené mramorem, který v létě chladí a v zimě hřeje. Kolem domů je plno zeleně, která je propletena hadičkami závlahy. Na plochých střeších jsou barely s vodou, které jsou ohřívány sluncem. Krátkým přehledem jsme se přenesli z dávné historie až k dnešku.

Paní Ludmila Eichlerová svými deníkovými záznamy zmapovala naše putování během několika dní ve Svaté zemi. Já bych chtěl její deník doplnit svými postřehy nejenom z letošního roku, ale i z doby před osmi lety, kdy jsem Svatou zemi navštívil poprvé. Tehdy se nám zásluhou německého teologa pana Willyho a izraelské průvodkyně paní Avivy dostalo kvalitního výkladu. Jak první, tak i tato druhá pouť ve stopách Ježíšových byly pro mě obohacením a silným duchovním zážitkem ze země, které se říká Svatá nebo

Země Ježíšova. Křesťanské kostely: S výjimkou nejstaršího kostela na světě, chrámu Narození Páně ze 4. století, jsou ostatní kostely v zemi z 19. až 20. století. Přešlé byly v několika vlnách zničeny Peršany nebo muslimy.

Betlém

Betlém – Pole pastýřů

Ain Karin

Přijíždíme do Betléma, za osm let se toho dost změnilo. Tehdy jsme se při příjezdu na kontrolním stanovišti této palestinské enklávy nemuseli prokazovat cestovním pasem, stačila fotokopie a pasy (obavy ze zcizení) nám byly uschovány v hotelovém tresoru. Tentokrát nás na check-pointu příjezdu čekala kontrola pasů a to samé se každodenně dalo při příjezdu a odjezdu, stráží složenou z mladých mužů a žen. Potkat ženu se samopalem je skutečnost dnešního Izraele (pro ženy je povinná dvouletá služba v armádě). Máme štěstí, že máme palestinského řidiče (díky tomu se dostaneme autobusem až k hotelu Star), pro izraelské řidiče je toto území životu nebezpečné. V Izraeli jsou SPZ rozlišeny na izraelské a palestinské barevně. Přijíždíme přes hřeby sklopené ve směru jízdy, jet obráceně znamená zničení pneumatik. Vítá nás osmimetrová zeď (celková délka zdi je kolem 700 km), která hermeticky obepíná enklávu Betléma. Pobyť mimo je časově omezen a to bez výjimky (i při cestě do zaměstnání). Každodenní odchod z enklávy je spojen s důkladnou osobní prohlídkou. Výsledný efekt je patrný, počet teroristických útoků po vybudování zdi se snížil o 90 %.

V Betlémě žije asi 30 % křesťanů (v celém státě 2–3 %) a v enklávách převažují zejména palestinští muslimové. Křesťané jsou zde jakoby mezi dvěma třecími kameny – Židy jsou považováni za Arabů a Palestinci za západáky. Ve všech palestinských enklávách je velká nezaměstnanost, více než třetina lidí je bez práce. Proto mnozí z křesťanů odcházejí do Evropy, Ameriky, Austrálie a do jiných zemí. Na rozdíl od muslimů, kterým ve světě pomáhají jejich arabští souvěrci, křesťané si mezi sebou nepomáhají.

Hora Tábor – chrám Proměnění Páně

Sociální podmínky jsou na palestinských územích na naše poměry dost drsné. Důchody téměř žádné, po vítězství Hamasu jsou státní zaměstnanci 3–4 měsíce bez mzdy, policisté 8–9 měsíců. Svět se obrací zády – daň za vítězství této organizace.

I když potkáváme poutníky z celého světa, přijíždí jich sem rok od roku méně. Pokud se někde objeví, ihned jsou obklopení trhovci, kteří nabízejí všechny možné suvenýry – nastává boj o každého, kdo tuto zemi navštíví. To samé se odehrává při setkání s beduíny v poušti. Všude jsou žebrající děti.

Nepsaným zákonem je pro každého návštěvníka – poutníka odevzdání vedoucímu zájezdu 50 dolarů. Z této částky jsou hrazeny různé vstupy do chrámů, ale především je tato částka brána jako bakšiš pro řidiče, průvodce, personál v hotelu a jinde. Je to z důvodů minimální mzdy těchto lidí a ona částka je drží při životě. To se týká především enkláv, kde je plno stánků se vším možným zbožím. Nikde jsme neviděli, že by pracovaly ženy, např. recepční, uklízeči na pokojích a kuchaři jsou jenom muži. Ženy jsme většinou potkávali v hidžábu, výjimečně v nikábu a ojedinele v burce. Ve městě na vyvýšených místech se tyčí minarety s ampliony, ze kterých pětkrát denně, ve dne i v noci, vyzývají muezíni k modlitbám. Tentokrát jsme měli štěstí, že ampliony nebyly namířeny proti oknům jako před osmi lety, kdy se k amplionům přidal i štěkot psů.

Měli jsme polopenzi. Snídaně byly na způsob švédského stolu, vynikající džemy, zeleninové saláty ve velkém výběru, bílý i tmavý chléb, placky, libový salám (asi jako náš Junior), máslo, jogurt, káva a čaj. K večeři byla k hlavnímu jídlu vždy polévka. Převažují lehká jídla, ryby, drůbež, skopové a k pití se podává voda.

Betlém – chrám Narození Páně

Jeruzalém

Pohled z Olivové hory

Z Betléma vyjíždíme přes check-point (zeď zde sahá až na okraj Jeruzaléma) na sever. Jedeme kolem řeky Jordán, jež vytéká pod horou Hermon a proudí do Genezaretského jezera. Délka řeky je vzdušnou čarou 90 km, díky různým záhybům se její délka prodlouží asi na 270 km. Krajina kolem Galileje je nádherná především zjara, ale

i v listopadu je plná květů (v Evropě je známo na 2500 rostlin, zde jich je o tisíc druhů více). Škoda, že jsme se nedostali dále na sever, do Cesareje Filipovy, kde sv. Petr dostal příslib, který byl po Kristově zmrtvýchvstání potvrzen na Mensa Christi u Gnezaretského jezera. V Cesareji, pod skalním masívem, vytéká jeden z pramenů řeky Jordánu.

Nyní se na chvíli zastavme v Jeruzalémě. Psát o tomto městě s více než třítisíciletou tradicí je obtížné. Většina výprav začíná prohlídku tohoto města z Olivové hory (výhodnější by bylo nejprve se seznámit s modelem starého Jeruzaléma z doby Kristovy v poměru 1 : 50, především pro seznámení se s dramatem Svatého týdne, vždyť jen dlažba dnešního Jeruzaléma je o 7 m výše, než v době Kristově).

Stojíme u kaple Dominus Flavit (Pán zaplakal nad Jeruzalémem) uprostřed Olivové hory. Přes údolí potoka Cedron je nádherný pohled na Svaté město, kde žijí vedle Židů i křesťané a muslimové. Město obepínají 4 km dlouhé hradby s osmi branami. Jediná z nich, Zlatá brána, kterou na Květnou neděli vjel do Jeruzaléma P. Ježíš, je zazděná. Před branou je muslimský hřbitov, a to z důvodů, aby jí na konci věků nemohl P. Ježíš do Jeruzaléma opět vjet.

Při celkovém pohledu na město nelze přehlédnout zlatou kopuli muslimské svatyně Skalní dům, v místech, kde měl podle tradice Abrahám obětovat svého syna Izáka. Po muslimy je toto místo, kde měl prorok Mohamed na svém oři vstoupit do nebe.

Tabcha – rozmnožení chleba a ryb

Nalevo od Skalního domu, s tmavou kopulí, stojí Al-Aksá. Je to v místech stavby prvního Jeruzalémského chrámu, který byl babylonským králem Nabuchodonosorem r. 587 př. Kr. zbořen a druhý zničen po vzpouře Židů proti římským okupantům r. 70

po Kr. Zbyla jen západní část chrámové zdi (Zed' nárků), jedno z nejposvátnějších míst Židů, kteří se sem chodí modlit každou sobotu. Vpravo stála čtyřvěžová pevnost Antonia, v níž byl vězněn P. Ježíš, která vzplála při pádu Jeruzaléma. Dnes tu stojí kostel Ecce Homo (Ejhle člověk).

Asi 600 metrů odtud nesl P. Ježíš kříž na Kalvárii. Tehdy Kalvárie začínala pár metrů za hradbami Jeruzaléma, ta dnešní je oproti původní o severní a západní část rozšířena. Projít Křížovou cestu (Via dolorosa) je křížovou cestou i pro poutníky, o nějakém rozjímání na ní nemůže být ani řeč. Jednotlivá zastavení se váží ke kostelu nebo kapli.

Via dolorosa

Zastavujeme se u chrámu Božího hrobu, který každé ráno otevírá muslimská rodina, která vlastní klíče. Chrám spravují a mají rozděleny církve arménská, pravoslavná a římskokatolická. Již při vstupu je ono rozdělení cítit. Nejprve nás upoutá mramorová deska obklopená spoustou lamp a naproti na stěně mozaika znázorňující ukládání Krista do hrobu. Na pravé straně je katolický oltář Přibití na kříž a vlevo pravoslavný S Křížem. Uprostřed těchto oltářů je malý oltář P. Marie Bolestné. V těchto místech uctívají poutníci posvátné místo položením ruky. Poté sestupujeme po schodech ke kameni Pomazání a kapli Božího hrobu. Jako posvátné je určila matka císaře Konstantina sv. Helena, která v těchto místech, po zboření pohanského chrámu, nalezla kříž. Součástí chrámového komplexu jsou kaple, jež se vztahují k události, na které stojí církev (bez vzkříšení je veškerá námaha marná). Vzhledem působí chrám starobyle, některé části se rozpadají a především zvenčí je nutná rekonstrukce. Ta se místy již děje, působí však necitlivě.

Zed' nářků

Samostatnou kapitolou je sociální zařízení v těchto místech. Pokud máte potřebu je navštívit, po otevření dveří vás jakákoli potřeba přejde, jedním slovem ostuda křesťanů. Jaký je to kontrast s podobnými zařízeními v celém Izraeli, zde je vše v čistotě a bez poplatků.

Jdeme mimo hradby Jeruzaléma a Sionskou branou vstupujeme ke Zdi nářků. Sionská brána ještě dnes nese stopy po střelbě z doby šestidenní války v r. 1967, kdy se izraelská vojska probíjela až ke Zdi nářků. Od vyhlášení izraelského státu byla pod správou Jordánska.

Vstup ke zdi provázejí přísná bezpečnostní opatření, podobná těm na letišti. Konečně jsme u jednoho z nejposvátnějších míst Židů. Zed' je západní částí zničeného jeruzalémského chrámu. Je rozdělena na dvě části, levá dvoutřetinová s knihovnou pro muže a pravá pro ženy. V knihovně je pod sklem sonda základů do hloubky asi šesti metrů. Z velikosti kamenů lze usoudit, o jak impozantní stavbu se muselo jednat. U této zdi prožívají Židé většinu svých významných svátků. Jafskou branou přicházejí každou sobotu k této zdi zejména ortodoxní Židé, žijící na hranici chudoby, k modlitbám. Poutníci ukládají do spár zdi své prosby a přání Bohu.

Nad Zdi nářků přicházíme ke Chrámové plošině, kde kdysi stály oba jeruzalémské chrámy a kam mají Židé zakázáno vstoupit, aby nezneshvětili místo, na kterém velekněz obětoval Bohu oběť. Přesto Židé věří božímú příslibu, že jim Bůh na Chrámové plošině vystaví nový chrám. Nyní tam stojí muslimské svatyně, do kterých jsme mohli před osmi lety vstoupit, tentokrát, po incidentu zahraničních turistů, byly uzavřeny.

Jeruzalém – Javská brána

Za hradbami procházíme Damašskou branou k Zahradnímu hrobu, asi čtyři sta metrů od Božího hrobu. Toto místo považoval anglický generál Gordon (stejně jako některé církve dodnes) za Golgotu – Boží hrob. Ve skále, kde jsou vytesány hroby, připomíná Zahradní hrob lebku. I pro mne je toto tvrzení přijatelné.

Z návštěvy Jeruzaléma snad jednu perličku. V jednom z obchůdků ze suvenýry vybíráme s manželkou tričko, v tom přichází asi 25letý prodavač a ptá se nás: „Polan, Polan?“ my na to: „Čecha, Čecha.“ Ukáže na mne prstem a začne chrlit jména: Nedvěd, Poborský, Baroš a další, a poté nás vede do obchodu, abychom si mohli lépe vybrat. Jsem na pochybách, jestli se mezi jmény objevil některý z našich politiků.

Jeden z nejhlubších zážitků nás čekal v muzeu holocaustu Yad Vashem. Mezi množstvím pavilonů tohoto muzea je nepůsobivější pavilon 1,5 milionu zavražděných dětí, jejichž jména jsou v setmělém prostoru, ve dne i v noci, předčítána. V Aleji spravedlivých můžeme najít mezi stromy i strom se jménem Přemysla Pitra. Tato alej je věnována lidem, kteří nebyli Židé, ale s nasazením vlastního života je pomáhali zachraňovat. V ostatních pavilonech jsou promítány dokumentární filmy z doby II. světové války. Muzeum je velkým mementem pro veškeré lidstvo, a to nejen pro zpochybňovatele holocaustu, ale i zastánce totalitních režimů.

Při cestě z Jeruzaléma se zastavujeme v Betanii, místě, kde byl podle Písma vzkříšen Lazar. Do Lazarova hrobu ve skále sestupují po čtyřiceti schodech jen ti odvážnější.

V malé komůrce – hrobu je totiž vydýchaný vzduch, takže při vycházení jsou všichni propoceni.

Betánie – vstup do Lazarova hrobu

Přesouváme se do Judské pouště. Zde stačí na chvíli zastavit a ihned jste obklopeni dětmi beduínů. I když zde v parném létě přesahuje teplota čtyřicet stupňů a všude jsou ostré kameny, děti chodí bosé. Je až s podivem, jak v tomto nehostinném kraji mohou beduíni přebývat, člověk má pocit, že se zde čas zastavil před tisíci lety. Ženy beduínů nejsou vidět, jsou ve stanech, a pokud do těchto chatrných obydlí vstoupí mužská návštěva, sedí odděleně a ještě zády k sobě. Jejich chudý výdělek je spojen s turistickým ruchem v této oblasti. Za dolar nebo dva se nechávají fotit s velbloudem, na kterém jsou ochotni při focení i sedět.

Míjíme místo, kde Jan Křtitel kázal a křtil. Z důvodů bezpečnosti je toto místo obnovy křtu přeneseno do Galilee – Yardenitu. V místech, kde řeka Jordán vtéká do Mrtvého moře, dle některých teologů, opírajících se o Písmo, stávala hříšná města Sodoma a Gomora. Při jednom zastavení spatřujeme Kumránské jeskyně, které se proslavily nálezem Izaiášových svitků.

Kdo by se nechtěl vykoupat v Mrtvém moři. Jedná se o nejhlubší proláklinu na světě a přitom není bez zajímavosti, že se nacházíme v nadmořské výšce 400 metrů pod úrovní moře. Mrtvé moře je obklopeno sanatorií a lázněmi, kde se vedle lupénky a jiných kožních chorob léčí lidé, kteří mají dýchací potíže. Vzduch v těchto místech je o 8 % kyslíku bohatší, než je obvyklé. Zastavujeme v oáze Ein Gedy, v místech, kde král Saul pronásledoval svého nástupce, mladičkého krále Davida.

V Judské poušti

Kumránské jeskyně

Koupání v Mrtvém moři patřilo k dalším nezapomenutelným zážitkům. Ve chvílích, kdy si sednete nebo lehnete do vody, již nohy pod sebe nedáte, jste nadnášeni a připadáte si jako ve stavu beztlíže. V létě, kdy venkovní teplota přesahuje 40 stupňů, vám nehrozí spálení kůže. Je to díky odpařující se vodě, která vytváří jakoby filtr ultrafialovým paprskům, který vás chrání před spalujícím sluncem. Před osmi lety obsahovala mořská voda 33 % soli, dnes se již mluví o 40 %.

Koupání v Mrtvém moři

Mrtvé moře platí daň za zavláňování a zúrodnování půdy v okolí řeky Jordánu. Roční přítok byl před šedesáti lety 1500 – 2000 milionů m³, dnes je to jen 600 milionů m³, při tom se ročně odpaří 1000 milionů m³. Roční srážky jsou do 40 mm za rok a ještě v listopadu dosahuje venkovní teplota 30 °C. Vysychající moře je 80 km dlouhé a 15 km široké. Je v zájmu sousedních znepřátelených států najít společnou cestu směřující k záchraně moře.

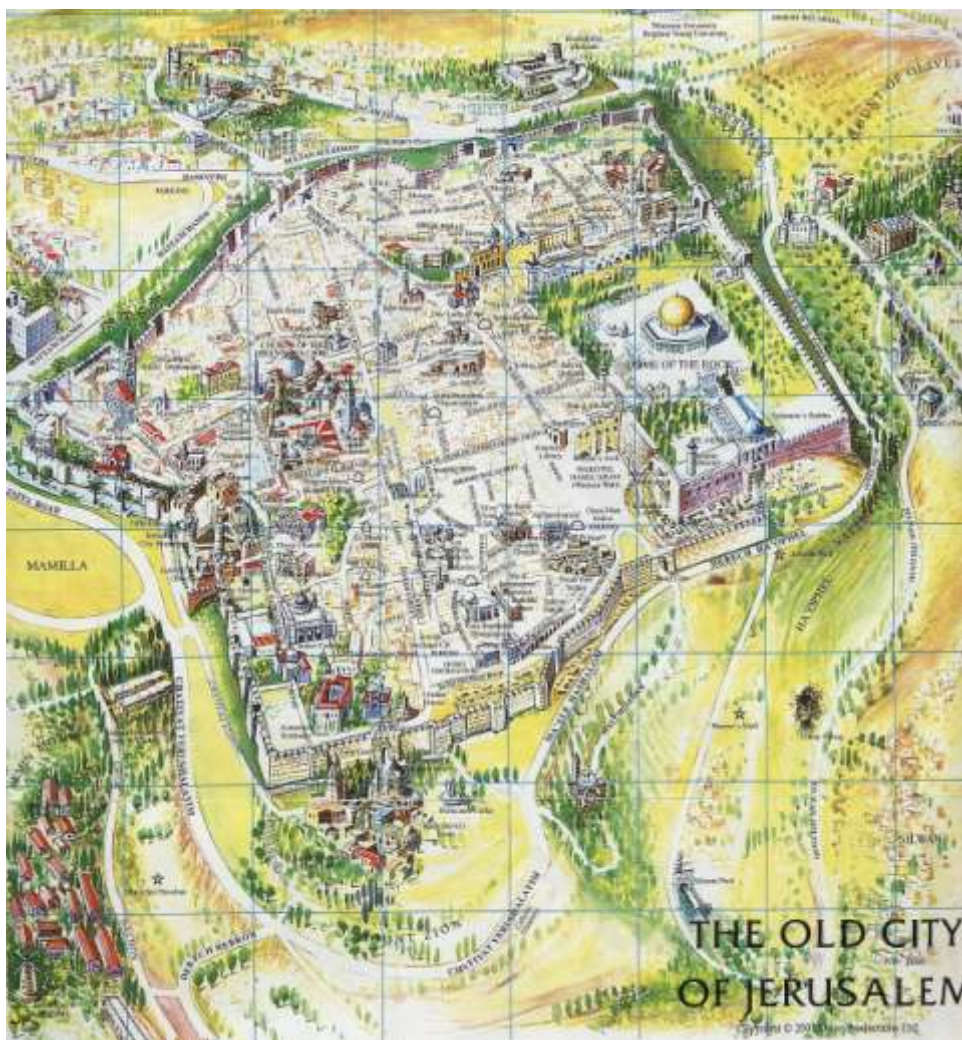
Nelze popsat všechna místa, i když by si to zasluhovala, za mnohá mi napadají Ain Karin, Cesarea, Mukhrakha, nejnižší položené město na světě Jericho, Megido (možná by bylo dobré zmínit se o životě v Kibbutzu, ale to je námět na delší vyprávění), co název, to bohatá historie a kontrast kultur. Tam všude cítíte sílu Božího záměru, ale jak jsme viděli v muzeu Yad Vashem, i dopad toho, když člověk toto Boží vedení odmítne.

Poutníci přijíždějí domů sice unaveni, ale na druhé straně plní zážitků a obohacení ve víře. Já jsem měl štěstí, že jsem se setkal s P. Petrem Hoškem, se kterým jsem dělal akolytát (ten můj byl bohužel v naší farnosti několikrát zpochybněný). Ministrovat na těchto posvátných místech, to byl další ze silných zážitků.

Cestu do Svaté země mohu jen doporučit a pokud jste ubytováni v Betlémě, pomůžete svojí přítomností ulehčit i život zdejším křesťanů. Určitě se budete cítit v této zemi bezpečně. V této souvislosti bych si dovolil citovat paní Avivu, která nás před osmi lety vítala na letišti Ben Guriona v Tel Avivu: „Situace u nás není taková, jaká by měla být, ale zdaleka neodpovídá té, kterou prezentují evropské sdělovací prostředky.“ Já mohu jen souhlasit.

Shalom

Alois Bačák

Příloha Budišovského zpravodaje č. 1/2007
Samostatně neprodejné

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 31. 3. 2007

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí